

บทนำ

(INTRODUCTION)

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เป็นโครงการที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 -2554) ในหัวข้อทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และทุนทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีกรอบการดำเนินงาน 3 กรอบ ประกอบด้วย

กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร

กิจกรรมปกป้องพันธุกรรมพืช

กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุ์พืช

กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช

กรอบการใช้ประโยชน์

กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช

กิจกรรมศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช

กิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช

กรอบการสร้างจิตสำนึก

กิจกรรมสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

การสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ โดยตรงทำได้โดย การดำเนินงานในพื้นที่โครงการ พื้นที่เป้าหมาย พื้นที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริที่มีพระราชวินิจฉัยแล้ว เช่น หมู่เกาะแสมสาร พื้นที่โครงการ อพ.สธ. ไทรโยค กาญจนบุรี พื้นที่ทับลาน พื้นที่หนองระเวียง พื้นที่ที่กรมวิชาการเกษตร หรือมีหน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริน้อมเกล้าถวาย พื้นที่เขื่อนต่างๆที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ร่วมสนองพระราชดำริ หรือพื้นที่ที่ได้ขอพระราชทานพระราชวินิจฉัยให้เข้าร่วมเพิ่ม

ในส่วนของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้เข้าร่วมสนองพระราชดำริในพื้นที่เป้าหมายโลกภูตาคา ตำบลเมืองเก่าพัฒนา อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ดำเนินกิจกรรมสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ดำเนินการวิจัยเพื่อนำความหลากหลายทางชีวภาพเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ โดยเน้นการพัฒนาให้เกิดผลทางเศรษฐกิจต่อชุมชน และการวิจัยเพื่อแสวงหาชนิดพืชที่มีสารออกฤทธิ์ด้านออกซิเดชั่น ด้านการก่อกลายพันธุ์ เพื่อใช้ในการรักษาโรคและผลิตภัณฑ์ต่างๆ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2545 เป็นต้นมา

จากการที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ) ได้ถวายพื้นที่ เขื่อนต่างๆเข้าร่วมโครงการ อพ.สธ. นั้น ในพื้นที่ที่ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยขอนแก่นและพื้นที่สถานีทดลองของมหาวิทยาลัยมี พื้นที่ 2 แห่งคือ เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พื้นที่ ประมาณ 1000 ไร่ และพื้นที่เขื่อนจุฬาภรณ์ อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ พื้นที่ประมาณ 800 ไร่ ในการที่จะทำ

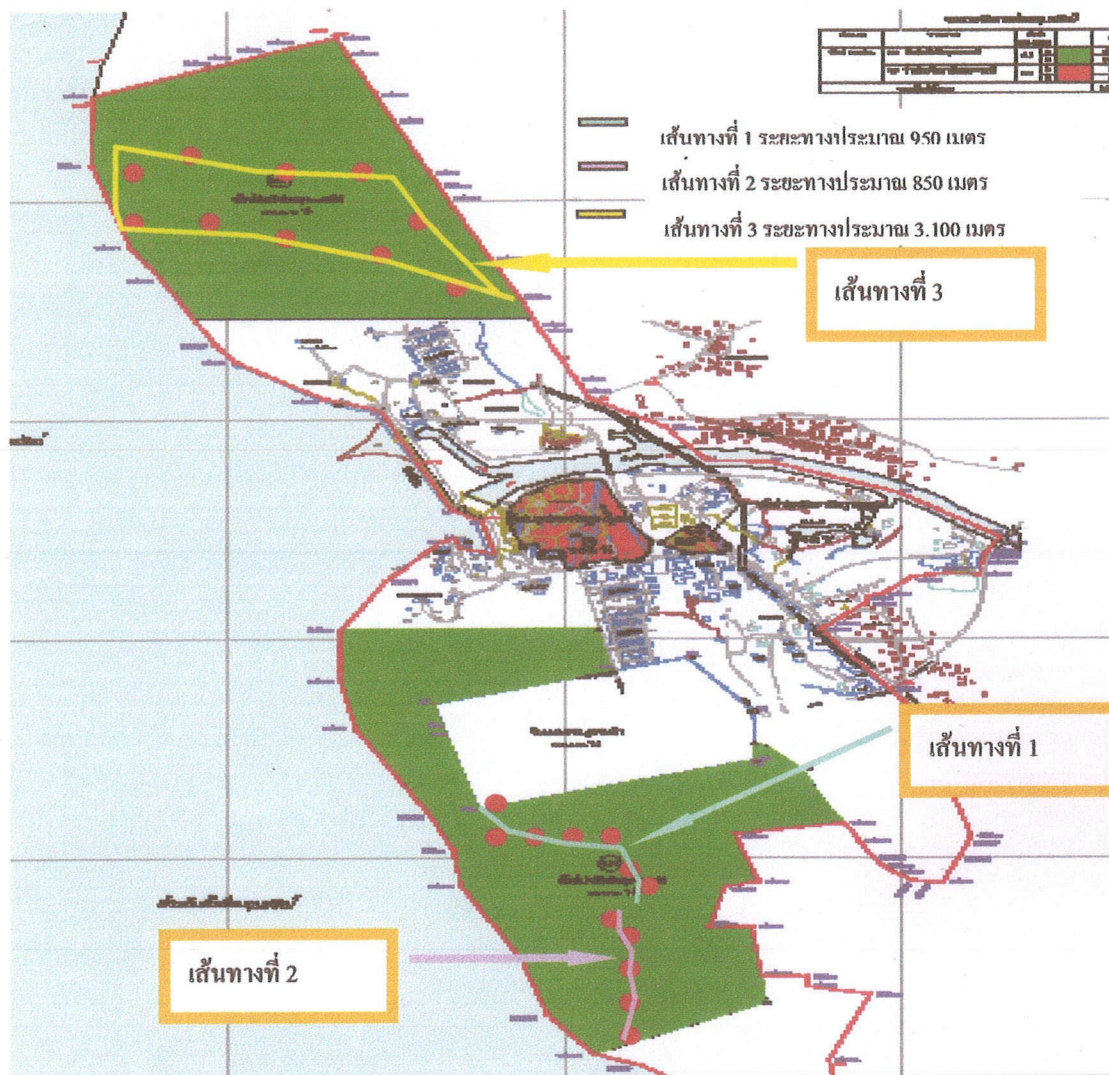
บรรดुरอบการดำเนินงาน ทั้ง 3 ด้านของโครงการ อพ.สช. นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพในเบื้องต้นก่อน โดยเฉพาะทางพืช ศึกษาความเปลี่ยนแปลงของความหลากหลาย ในแต่ละฤดูกาล ศึกษาสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ให้เป็นระบบก่อน จากนั้นจะศึกษาอย่างละเอียด ในแต่ละกรอบกิจกรรม

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพดินของพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ
2. เพื่อศึกษาสภาพของป่า สภาพต้นไม้ของพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ
3. เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของสภาพป่าของพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ

อุปกรณ์และวิธีการศึกษา

1. ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากข้อมูลที่มีอยู่ เช่น แผนที่ทั่วไป แผนที่ทางการทหาร แผนที่ทางอากาศ แผนที่ดาวเทียม
2. ทำการบันทึกพิกัด ความสูง ของพื้นที่ ทำแผนที่พิกัดและความสูงพื้นที่ ตามจุดที่ได้ทำการสำรวจหาพิกัดสภาพพื้นที่ป่าไว้
3. กำหนดพื้นที่การสำรวจ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ เชื้อนอุปสรณ์ โดยนักวิจัย ร่วมกับประชาชนในพื้นที่และ หมอยาหรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรหรือชื่อพรรณไม้ ออกเป็น 3 โซน (ภาพที่ 1)

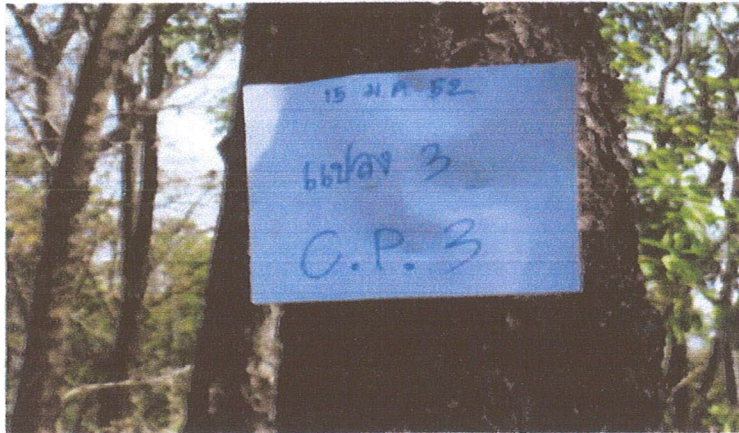

ภาพที่ 1 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชเขื่อนอุบลรัตน์ แบ่งพื้นที่สำรวจออกเป็น 3 โซน

● จุดที่ทำการสำรวจ

4. ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลเพื่อหาสภาพพื้นที่ป่าและหาความหลากหลายของต้นไม้ โดยทั่วไปเช่น ชื่อของต้นไม้แต่ละต้น จำนวนของต้นไม้แต่ละชนิด วัดขนาดลำต้นและความสูงของต้นไม้แต่ละต้น โดยในแต่ละโซน กำหนดเส้นทาง 1 เส้นทางและแบ่งจุดสำรวจออกเป็นจุดๆ จากนั้นจุดต่อไปกำหนดจุดสำรวจห่างออกไปประมาณ 500 เมตร หรือหากพบว่าสภาพเปลี่ยนไปจะทำการกำหนดจุดใหม่ ในแต่ละจุดมีวิธีการสำรวจดังนี้

4.1 การสำรวจพรรณไม้ขนาดใหญ่ : หมายถึงพรรณไม้ที่มีขนาดเส้นรอบวงที่ความสูง 130 เซนติเมตร ยาว มากกว่า 30 เซนติเมตร มีวิธีการศึกษาดังภาพที่ 2 ถึง ภาพที่ 4 ต่อไปนี้

ภาพที่ 2 .กำหนดให้ต้นไม้ขนาดใหญ่เป็นจุดศูนย์กลาง (center point : CP) ของแต่ละจุด

ภาพที่ 3. วัดจากจุดศูนย์กลางยาว 17.85 เมตร เพื่อเป็นรัศมีของวงกลม โดยวงกลมจะมีขนาดพื้นที่ 1001.385 ตร.เมตร. เพื่อให้เป็นตัวแทนพื้นที่ 1000 ตร.เมตร

ภาพที่ 4 . บันทึกชื่อพรรณไม้พร้อมกับวัดขนาดเส้นรอบวงไม้ที่ความสูงเหนือพื้นดิน 130 เซนติเมตร พร้อมบันทึกความสูงโดยประมาณ ภายในวงกลมที่กำหนด

4.2 การสำรวจพรรณไม้ขนาดกลาง : หมายถึงพรรณไม้ที่มีขนาดเส้นรอบวงที่ความสูง 130 เซนติเมตร ยาว มากกว่า 10 - 30 เซนติเมตร มีวิธีการศึกษาดัง ต่อไปนี้

4.2.1 วัดจากจุดศูนย์กลางยาว 5.5 เมตร เพื่อเป็นรัศมีของวงกลม โดยวงกลมมี ขนาดพื้นที่ 95.07 ตร.เมตร. เพื่อให้เป็นตัวแทนพื้นที่ 100 ตร.เมตร

4.2.2 บันทึกชื่อพรรณไม้พร้อมกับวัดขนาดเส้นรอบวงไม้ที่ความสูงเหนือพื้นดิน 130 พร้อมบันทึกความสูงโดยประมาณ ภายในวงกลมที่กำหนด

4.3 การสำรวจพรรณไม้ขนาดเล็ก : หมายถึงพรรณไม้ที่มีขนาดเส้นรอบวงที่ความสูง 130 เซนติเมตร ยาว น้อยกว่า 10 เซนติเมตรรวมถึงไม้พุ่ม ขนาดเล็ก มีวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

4.3.1 วัดจากจุดศูนย์กลางยาว 2.2 เมตร เพื่อเป็นรัศมีของวงกลม โดยวงกลมจะมีขนาดพื้นที่ 15.21 ตร.เมตร. เพื่อให้เป็นตัวแทนพื้นที่ 15 ตร.เมตร

4.3.2 บันทึกชื่อพรรณไม้แต่ละชนิด ภายในวงกลมที่กำหนด

5. ศึกษาซ้ำในแต่ละจุด ในแต่ละฤดูกาล เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับสภาพป่าในรอบปี

อุปกรณ์

1. เครื่องวัดพิกัด และความสูงของพื้นที่
2. เทปวัดระยะ
3. เชือกวัด
4. กล้องถ่ายภาพ
5. สมุดบันทึกข้อมูล
6. คู่มือจำแนกชนิดป่าและต้นไม้

ระยะเวลาทำการวิจัย ใช้เวลา 1 ปี จากเดือนตุลาคม 2551 ถึงกันยายน 2552

การทรวอเอกสาร (REVIEW LITERATURE)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ตั้งอยู่บริเวณภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 5 องศา 36 ลิปดาเหนือ ถึง 20 องศา 28 ลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 97 องศา 22 ลิปดาตะวันออก ถึง 105 องศา 38 ลิปดาตะวันออก อยู่ในเขตอิทธิพลมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ มีสภาพพื้นที่ ภูมิประเทศและภูมิอากาศ เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพรรณไม้หลายชนิด

ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางพรรณพืชมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก เรื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งของประเทศไทยอยู่ในเขตร้อน ทำให้ปริมาณความหลากหลายทางชีวภาพของพืชและสัตว์มีสูงมาก สำหรับด้านป่าไม้ ประเทศไทยมีป่าหลายประเภท จำแนกตามสภาพพื้นที่โดยยึดถือระดับความสูงจากน้ำทะเลเป็นเกณฑ์ โดยเริ่มตั้งแต่ริมทะเล ซึ่งได้แก่ ป่าชายเลน และเรื่อยๆ ถัดไปในพื้นดิน สู่ภูเขาที่สูงชัน จนถึงยอดคดอยอินทนนท์ ซึ่งเป็นที่สูงที่สุดในประเทศ

สภาพป่าในพื้นที่ที่ต่างกันทั้งระดับเส้นรุ้ง เส้นแวง ตลอดจนความสูงจากระดับน้ำทะเลที่แตกต่างกัน สภาพของดินที่แตกต่างกัน มีผลต่อชนิดของต้นไม้ ประเภทของป่า และความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่

ไขมอน พินดา และวิไลวรรณ (2543) รายงานการศึกษาไม้ป่าในภาคเหนือตอนบน 9 จังหวัด ระหว่างเส้นรุ้งที่ 97 องศา 20 ลิปดา 40 ฟลิปดาเหนือ ถึง 101 องศา 21 ลิปดา 60 ฟลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 17 องศา 13 ลิปดา 20 ฟลิปดา ตะวันออก ถึง 20 องศา 27 ลิปดา 60 ฟลิปดา ตะวันออก มีลักษณะภูมิศาสตร์ เป็นภูเขาสูง มีความสูงของพื้นที่สูงสุด คือ 2565 ม.รทก. มีภูมิอากาศแบบมรสุมอินเดีย ตอนกลาง แบ่งแยกฤดูกาลได้ 3 ฤดู ปริมาณน้ำฝนผันแปรระหว่าง 1110 ถึง 1500 มม./ปี ซึ่งมากกว่าร้อยละ 80 จะตกในช่วง 6 เดือนแรก ของฤดูฝน สภาพของป่า แบ่งเป็น 1) ป่าระดับต่ำ ที่ระดับความสูงจากน้ำทะเล 500 – 700 ม. ประกอบด้วยป่าดิบชื้น ป่าดิบบริเวณหุบเขา ป่าขั้นที่สอง ป่าดิบ/เบญจพรรณ ป่าเบญจพรรณ/ไผ่ ป่าเต็งรัง และป่าแห้งแล้ง 2) ป่าระดับสูง ที่ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล 1200-1400 ม. ประกอบด้วยป่าดิบชื้น ป่าขั้นที่สอง ป่าดิบเขา ป่าบริเวณคั่นน้ำ ป่าดิบเขาชื้น ป่าดิบแล้ง/สน และป่าบนพื้นที่หินปูน

ในภาคเหนือ ป่าชนิดนี้ประกอบด้วยไม้สกุล *Tectona grandis* ประดู่ป่า *Pterocarpus macrocarpus* ไม้แดง *Xylia xylocarpa* (Leguminosae) สมอ *Canarium spp.* ตะเคียน *Garyga pinnata* (Burseraceae) ตะเคียน *Schleichera oleosa* (Sapindaceae) มะกอก *Spondias pinnata* ทุ๊ก *Lannea coromandelica* (Anacardiaceae) ชัยพฤกษ์ *Cassia fistula*. (Lythraceae) รกฟ้า *Terminalia spp.*

(Combretaceae) ตะแบก *Lagerstormia spp.* (Lythraceae) และชื้อ *Gmelina arborea* (Labiatae) ไม้ยืนต้นก็มีหลากหลายชนิด ที่พบมากเป็นกลุ่มในวงศ์ Sterculiaceae, Tiliaceae, Anacardiaceae, Leguminosae, Labiatae และ Euphorbiaceae

ป่าเต็งรังในภาคเหนือ มีลักษณะบริเวณสันเขาที่โล่งแจ้งและที่สูงชัน หันเข้าหาทิศใต้ซึ่งในฤดูแล้งแทบจะไม่มีน้ำได้ดินและหน้าดินก็บางเกินไปที่จะอุ้มน้ำ คงพบเพียงพืชที่สามารถจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแห้งแล้งเท่านั้นถึงจะอยู่รอดได้ ชนิดของสังคมพืชในบริเวณเช่นนี้เรียกว่า ป่าเต็งรัง (เนื่องจากพบไม้เด่น 4 ชนิดของวงศ์ Dipterocarpaceae คือ พลวง *Dipterocarpus tuberculatus*, ยางเหียง *Dipterocarpus obtusifolius*, เต็ง *Shorea obtuse* และรัง *Shorea siamensis*) ป่าชนิดนี้มีโครงสร้างของเรือนยอดที่ปกคลุมน้อยกว่าป่าแบบอื่นในป่าระดับต่ำด้วยกัน คือ ปกคลุมเพียงร้อยละ 60 ความสูงโดยเฉลี่ยทั่วไป 15 เมตร มีไม้สูงเด่นหรือไม้ระดับกลางไม่กี่ชนิด ความหลากหลายของไม้ยืนต้นมีน้อยกว่ามาก คือน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนชนิดที่พบทั้งหมดในป่าผลัดใบ/ป่าไผ่ ชนิดของต้นไม้ที่พบทั่วไป เช่น *Lophopetala wallichii* (Icinaceae), *Walsura spp.* (Meliaceae), รักใหญ่ *Gluta usitata*, *Buchanania spp.* (Anacardiaceae), กระพี้เขาควาย *Dalbergia cultara*, จิงชัน *Dalbergia oliveri* (Leguminosae), อินทนิลบก *Lagerstromia macrophylla* (Lythraceae), มะเกลือ *Diospyros mollis* (Ebenaceae), โมกมัน *Wrightia arborea*, โมกหลวง *Holarrhena pubescens* (Apocynaceae), *Strychnos spp.* (Loganiaceae), เหมือดโหลด *Aporosa villosa*, มะขามป้อม *Phyllanthus emblica* (Euphorbiaceae), Rubiaceae เป็นวงศ์ที่พบมากที่สุด มีชนิดต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะที่เป็นไม้ชั้นล่าง เช่น ยอป่า *Molinda tomentosa*, คำมอกหลวง *Gardinia sootepensis*, *Ceriscoides spp.* เป็นต้น มีสมาชิกของ Fagaceae น้อยชนิด เช่น ก่อแดง *Quercus kingiana*, ก่อพะ *Quercus kerrii* และ ก่อหุยม *Castanopsis argyrophylla*

ป่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกได้เป็นสามประเภท คือ ป่าดิบ ป่าไผ่ผลัดใบ และป่าหญ้า (นิรันดร์, 2552)

ป่าดิบ ได้แก่ ป่าไม้สน มีอยู่ในจังหวัดเลย (แถบภูกระดึง) และพื้นที่ตอนใต้ของจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ในเขตระหว่าง อำเภอเขมราฐ กับอำเภอโขงเจียม ป่าสน จะอยู่ปะปนกับไม้ผลัดใบต่าง ๆ ป่าดงดิบ จะมีอยู่ในบริเวณพื้นที่แถบภูเขา คือ บริเวณทิวเขาเลย ทิวเขาเพชรบูรณ์ ทิวเขาสันกำแพง ทิวเขาแดงพระยาเย็นทางทิศตะวันตก และทิวเขาแดงรักทางทิศใต้ กับพื้นที่บริเวณทิวเขาภูพาน ตั้งแต่จังหวัดสกลนคร ถึงเขมราฐ ที่มีชื่อว่า ดงหมากอี พื้นที่ทางใต้ของจังหวัดอุดร และแถบริมลำน้ำโขง บริเวณพื้นที่ระหว่าง อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย กับลำน้ำสงคราม

ป่าไม้ผลัดใบ ได้แก่ ป่าแดง ซึ่งเป็นป่าหลักของภาคนี้ อยู่ในบริเวณระหว่างลุ่มน้ำกับภูเขา โดยทั่วไป พันธุ์ไม้สำคัญได้แก่ ไม้พลวง เหียง เต็ง รัง มะค่า ยาง เป็นต้น

ป่าหญ้า มีลักษณะเป็นทุ่งหญ้าปนกับป่าโปร่งขนาดเล็ก ป่าหญ้าจะมีอยู่ในพื้นที่ระหว่างลุ่มน้ำมูลและลุ่มน้ำชี ลุ่มน้ำสงครามในแถบอำเภอเพ็ญ จังหวัดสกลนคร และตอนใต้ของจังหวัดอุบลราชธานี และศรีสะเกษ

ป่าดิบชื้น (tropical rain forest) จัดเป็นป่าประเภทไม่ผลัดใบ เป็นป่าที่มีสีเขียวตลอดทั้งปี ต้นไม้จะไม่ผลัดใบในช่วงฤดูแล้ง เนื่องจากปริมาณน้ำฝนค่อนข้างมาก ต้นไม้ไม่มีความจำเป็นต้องผลัดใบเพื่อลดการคายน้ำ ป่าชนิดนี้มักจะเรียกกันว่าป่าดงดิบ เป็นป่าที่อยู่ในเขตร้อนชื้นผ่านเกือบตลอดทั้งปี ขึ้นอยู่ตามที่ราบลุ่ม ที่ราบเชิงเขาที่มีระดับความสูงตั้งแต่ 0-100 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง (บางครั้งอาจพบอยู่สูงถึงระดับ 250 เมตร) และมีปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 2,000 มม./ปี

ลักษณะทั่วไปเป็นป่ารกทึบ ประกอบด้วยพันธุ์ไม้มากมายหลายร้อยชนิด ต้นไม้ชั้นบนส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ไม้ในวงศ์ยาง (Dipterocarpaceae) ซึ่งมีลำต้นสูงใหญ่ตั้งตรง ตั้งแต่ 30-50 เมตร พืชสำคัญที่พบเห็นได้ตามป่าดิบชื้นทั่วไป ได้แก่ ยางมันหมู *Dipterocarpus kerrii*, ยางยูง *D. grandiflorus*, ยางเสี้ยน *D. gracilis*, ยางวาด *D. chartaceus*, ยางกล่อง *D. dyeri*, ยางเกลี้ยง *D. hasseltii*, กะบาก *Anisoptera curtisii*, ตะเคียนชันตาแมว *Neobalanocarpus heimii*, เตี้ยม *Cotylelobium lanceolatum*, ไข่เขียว *Parashorea stellata*, ตะเคียนทอง *Hopea odorata*, ตะเคียนขาว *H. pedicellata*, ตะเคียนแก้ว *H. sangal*, ตะเคียนราก *H. latifolia*, แอ็ก *Shorea glauca*, สยา *S. laevis*, กาลอ *S. faguetiana*, ตะเคียนสามพอน *S. gratissima*, กะบากหิน *S. hypochra*, สยาเหลือง *S. curtisii*, มารันตี *S. dasyphylla*, สยาขาว *S. leprosula*, ชันหอย *S. macroptera*, สยาเหลือง *S. parvifolia*, มารันตีเสงวาก *S. singkawang*, พันจำแดง *Vatica lowii*, พันจำ *V. odorata* ถัดมาไม้ชั้นกลาง เป็นไม้ต้นขนาดกลางและเล็ก ได้แก่ หลุมพอ สะตอ ยวน หยี สัตบรรณ ชันรุจี อินทนิลน้ำ ปาล์มบังสุริย พงทะเลลาย ท้ายเถาขาว พระเจ้าห้าองค์ ส่วนพืชชั้นล่างเป็นพืชล้มลุกต่างๆ เช่น กระจ่าง หวาย ไม้เถาวัลย์ นอกจากนี้มักพบพืชอิงอาศัย จำพวกเฟิน และมอส และอาจพบเห็ดราชนิดต่างๆด้วย (นิรนาม, 2552)

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทวีศักดิ์และคณะ (2544) รายงานว่า ในอุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ในระดับความสูง 200 – 500 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีป่า 3 ชนิดคือ ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง อำนวย และคณะ (2549) รายงานว่าในพื้นที่โครงการอพ.สธ. โคกภูตากา ที่เป็นป่าผลัดใบ/ไผ่ และป่าเต็งรัง มีความหลากหลายของชนิดพืชพบพืชที่ผลสามารถรับประทานได้ ถึง 37 วงศ์ 64 ชนิด

ป่าเต็งรังมีอยู่ทั่วไปทั้งบนที่ราบและภูเขา พบมากในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งป่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นป่าชนิดนี้ ป่าบางแห่งอาจจะมีลักษณะโปร่งแต่ป่าบางแห่งอาจจะมีลักษณะแน่นทึบและสมบูรณ์ ลักษณะค่อนข้างไปทางป่าเบญจพรรณ พรรณไม้ที่สำคัญในป่าเต็งรัง ได้แก่ เต็ง รัง ยางเหียง ยางรวด พะยอม ตั้ว แด้ว มะค่าแต้ ประดู่ สมอไทย ตะแบกเลือด รกฟ้า เป็นต้น ส่วนไม้พื้นล่าง ได้แก่ หญ้าแพ็ก ใจด พรัง เป็นต้น

ประณอมและนิวัฒน์ (2545) รายงานว่าป่าเต็งรัง (Dry dipterocarp forest) มีชื่อเรียกแตกต่างกันตามความนิยมในแต่ละท้องถิ่น เช่น ป่าแดง ป่าพะ ป่าโคก ลักษณะทั่วไปเป็นป่าโปร่ง โครงสร้างของป่าแบ่งเป็นชั้นเรือนยอดของหมู่ไม้ได้เป็น 4 ชั้น มีต้นไม้ขนาดใหญ่ มีความสูง 10 เมตร ขึ้นไป ไม้ขนาด

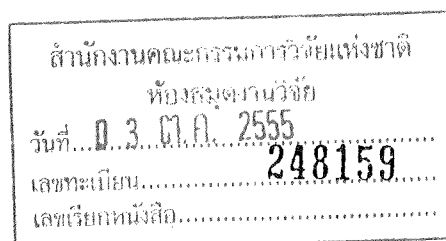
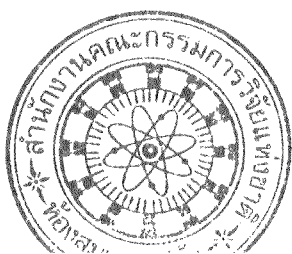
กลางสูงระหว่าง 5-10 เมตร และไม้ขนาดเล็กสูง 2-5 เมตร ขึ้นอยู่ปะปน ไม่แน่นทึบ ตามพื้นป่ามักจะมีหญ้าเพ็กและ ใจด พื้นที่แห้งแล้ง ดินร่วนปนทราย หรือกรวดลูกรัง ความสมบูรณ์น้อย ในฤดูร้อน ต้นไม้ทุกชนิดผลัดใบและมักเกิดไฟป่าไหม้ทุกปี

ป่าผลัดใบ/ไผ่ เป็นป่าที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากลำห้วยหรือห่างจากแหล่งน้ำได้ดิน โครงสร้างของป่าจะเปลี่ยนอย่างฉับพลัน เพราะพืชจะต้องปรับตัวให้กับฤดูกาลที่ขาดแคลนน้ำ โครงสร้างของป่าชนิดนี้ดูความเช่นเดียวกับป่าดิบ มีต้นไม้ชนิดสูงเด่นซึ่งสูงถึง 40 เมตร ความสูงโดยเฉลี่ยของไม้โดยทั่วไปราว 30 เมตร แต่บริเวณเช่นนี้ก็พบไม่มาก เรือนยอดปกคลุมประมาณร้อยละ 70 ระดับความสูงโดยเฉลี่ยของไม้ที่พบมากที่สุดคือ 25 เมตร องค์ประกอบของโครงสร้างจะดูไม่ซับซ้อนเท่ากับในป่าดิบ มีไม้สูงเด่นและไม้ชั้นกลางน้อยกว่า สัดส่วนของไม้ไม่ผลัดใบมีน้อย ส่วนใหญ่ของไม้ต้นเป็นไม้ผลัดใบหรืออย่างน้อยผลัดใบบางส่วนในช่วงฤดูแล้ง แหล่งของป่าชนิดนี้ส่วนใหญ่ในปัจจุบัน มีไม้ไผ่เป็นองค์ประกอบสำคัญด้วย และไม้ไผ่จะกลายเป็นไม้เด่นมากขึ้นในที่ซึ่งมีการรบกวนมากขึ้น

อำนาจ คำคือ และคณะ (2552) ได้รายงานว่าการสำรวจสภาพพื้นที่ ภูมิประเทศ และการเปลี่ยนแปลงของสภาพป่าของแต่ละฤดูในบริเวณโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขื่อนจุฬาภรณ์ เพื่อศึกษาสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพดิน สภาพของป่า สภาพต้นไม้ และความเปลี่ยนแปลงของสภาพป่า ระหว่างเดือนตุลาคม 2550 ถึงกันยายน 2551 ร่วมกับหมอยาสมุนไพร ชาวบ้าน ที่รู้จักประโยชน์และพรรณพืช พบพรรณพืชทั้งหมดจำนวน 108 ชนิด

จากสภาพภูมิอากาศผนวกกับสภาพภูมิประเทศ ดิน และปัจจัยอื่นๆ ทำให้บริเวณเขื่อนจุฬาภรณ์ พบพรรณไม้หลากหลายชนิด และเป็นแหล่งรวมของสภาพป่าไม้เกือบทุกประเภท เช่น ป่าดิบชื้น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าเต็งรังผสมสนสามใบ และทุ่งหญ้า สลับธารน้ำไหลผ่าน ให้ความชุ่มชื้นตลอดปี จึงอุดมไปด้วยพันธุ์พืชแห่งป่าเขตร้อนนานาชนิด เป็นที่รวมของ ระบบนิเวศน์แบบต่างๆ ที่ช่วยทำหน้าที่ป้องกันภัย ป้องกันการกัดเซาะล้างผิวดิน ป้องกันภัยพิบัติจากพายุและความแห้งแล้ง สร้างความสมดุลของระบบนิเวศน์ และควบคุมสภาพภูมิอากาศให้คงสภาพ นอกจากนี้ยังเป็นป่าอนุรักษ์ที่อุดมสมบูรณ์เอื้ออำนาจ ประโยชน์ให้แก่ราษฎรอย่างมหาศาลทั้งทางด้านการบริโภค บางชนิดใช้ประโยชน์ทางด้านสมุนไพร และการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ

การสำรวจทรัพยากรไม้ หมายถึงการทราบถึงชนิดของพรรณไม้ ขนาด ความสูงของต้นไม้ มีวิธีการหลายวิธี สุระ พัฒนะเกียรติ (2552) รายงานว่าการสำรวจทรัพยากรไม้ที่เรียกว่าการประเมินอย่างรวดเร็ว (rapid assessment) มีวิธีการดังนี้ การสำรวจไม้ยืนต้น (tree) ที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางที่ความสูงระดับอก (diameter at breast height : DBH) หรือระดับ 130 เซนติเมตร ยาว 4.50 เซนติเมตร ขึ้นไป ใช้แปลงตัวอย่างสี่เหลี่ยมขนาด 10 X 10 เมตร หากเป็นการศึกษาไม้หนุ่ม (sapling ,poling) ที่มีเส้นผ่าศูนย์กลาง เล็กกว่า 4.5 เซนติเมตร ใช้แปลงตัวอย่างขนาด 4 X 4 เมตร และถ้าไม้ใช้แปลงตัวอย่างขนาด 1 X 1 เมตร เป็นต้น

ผลการศึกษา

(RESULT)

การศึกษาสภาพภูมิประเทศ

การศึกษาในเขตอนุรักษ์พันธุ์พรรณพืช เชื้ออนุบลรัตน์ พบว่าสภาพพื้นที่โดยทั่วไป มีลักษณะ ล้วนเป็นเทือกเขาหินทรายคล้ายกับเทือกเขาทั่ว ๆ ไปของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เทือกเขาบริเวณ เชื้ออนุบลรัตน์จะทอดตัวเป็นแนวยาวจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ ขนานกับอ่างเก็บน้ำเชื้ออนุบลรัตน์ เป็น แหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารที่สำคัญ เช่น ลำน้ำพอง เป็นต้น แบ่งพื้นที่ได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่อยู่ใน เทือกเขาภูพานคำทางด้านทิศเหนือและด้านทิศใต้อยู่ในเทือกเขาภูเม็ง พื้นที่ด้านทิศตะวันตกมีสภาพลาดชันสลับกับหน้าผาในบางช่วงจรดที่ราบอ่างเก็บน้ำด้านล่าง ส่วนพื้นที่ด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบเชิงเขา ความสูงของพื้นที่ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางโดยเฉลี่ยประมาณ 200 เมตร

การศึกษาสภาพภูมิอากาศ พบว่าสภาพภูมิอากาศบริเวณเชื้ออนุบลรัตน์ แบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูฝน ฤดูร้อน และฤดูหนาว

1. ฤดูร้อน ระหว่างเดือนมีนาคม-เดือนพฤษภาคม อุณหภูมิจะร้อนจัดในเดือนเมษายน
2. ฤดูหนาว ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-เดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดในเดือนมกราคม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากร่องความกดอากาศสูงทางตอนใต้ของประเทศไทย
3. ฤดูฝน ระหว่างเดือนมิถุนายน-เดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนจะตกมากช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคม

จากการสำรวจรวบรวมพรรณไม้ในบริเวณโครงการอนุรักษ์พันธุ์พรรณพืช ตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เชื้ออนุบลรัตน์ ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ และจากการสัมภาษณ์หมอยาสมุนไพร พบว่าพื้นที่ประมาณร้อยละ 80 ของเชื้ออนุบลรัตน์ปกคลุมไปด้วยป่าเต็งรังโดยมีป่าเบญจพรรณ ป่าทุ่งหญ้า ขึ้นกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในบางพื้นที่ ทั้งในเทือกเขาภูพานคำและเทือกเขาภูเม็งมีสภาพเป็นป่าดิบแล้งที่สมบูรณ์จัดเป็นป่าต้นน้ำ ลำธารที่ไหลลงสู่เชื้ออนุบลรัตน์ บริเวณนี้ยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าและแหล่งพรรณไม้มีค่ารวมถึงสมุนไพรที่สำคัญของอุทยานอีกด้วย จากนั้นนำมาศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรายละเอียดของพืชแต่ละชนิด พบพรรณไม้จำนวน 223 ชนิด เช่น ไม้เต็ง ไม้รัง รักใหญ่ ยางเหียง กระบก แดง มะปอก คิ้ว ประดู่ ตะแบกเลือด กอกกัน ดานกรวด ขาเปี้ย ไทรกาบ ไข่น้ำ ดินนกก พุง ไม้พื้นล่างจำพวก ปรงป่า เถาวัลย์ ไม้หนามชนิดต่าง ๆ รวมทั้งสมุนไพรนานาพันธุ์อีกมากมายดังแสดง (ตารางที่ 1 และภาพที่ 5) และจากการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงของสภาพป่าในการสำรวจทั้ง 3 ฤดู พบว่า สภาพป่าโดยทั่วไปไม่แตกต่างกันมากนักในเส้นทางสำรวจที่ 1 และ 2 ยกเว้น เส้นทางสำรวจที่ 3 ในฤดูร้อนจะมีร่องรอยการเผาไหม้ของไฟป่า ซึ่งทำให้ต้นไม้นานาชนิดและกล้าไม้ที่พบมีจำนวนน้อยมาก

ตารางที่ 1 ชนิดของพรรณไม้บริเวณพื้นที่สำรวจเขื่อนอุบลรัตน์

ลำดับ	ชนิดพรรณไม้	ชื่อวิทยาศาสตร์
1	กระบก	<i>Irvingia malayana</i> Oliv. ex A.W. Benn.
2	กระโดน	<i>Careya sphaerica</i> Roxb.
3	กระเจียว	<i>Curcuma alismatifolia</i> Gaynep
4	กระเจียวขาว	<i>Curcuma parviflora</i> Wall
5	กระถินเทพา	<i>Acacia mangium</i> Willd.
6	กระมอ/สิดาโคก	<i>Gardenia obtusifolia</i> Roxb. ex Kurz
7	กระทุ่มบก	<i>Anthocephalus chinensis</i> (Lam.) A. Rich. ex Walp
8	กลิ้งกลางดง	<i>Stephania venosa</i> (Blume.) Spreng.
9	กระเจียน/ไซเคียน	<i>Polyalthia cerasoides</i> (Roxb.) Benth. ex Bedd.
10	ก่อพะยะ	<i>Quercus kerrii</i> Craib
11	ก่อขี้หนู	<i>Lithocarpus sootepensis</i> (Craib) Carmus
12	กำลังช้างเผือก	<i>Hiptag candicans</i> Hook.
13	กระมอ/สิดาโคก/สิดาป่า	<i>Gardenia obtusiflora</i> Roxb. ex Kurz.
14	ไกร	<i>Ficus superba</i> Mig. Var superba.
15	กะดังใบ	<i>Leea indica</i> (Burma.f.) Merr.
16	กันเกรา / มันทปลา	<i>Frgraea fragrans</i> Roxb.
17	กาสะลอง/ปิปป	<i>Millingtonia hortensis</i> L.f.
18	ก้านทอง/ค้อนมือง/ชิงชี	<i>Capparis micracantha</i> DC.
19	กอกกัน/อ้อยช้าง	<i>Lannea coromandelica</i> Merr.
20	กรงเขมา / หมาน้อย	<i>Cissampelos pareira</i> Linn. var. <i>hirsuta</i> (Buch. ex DC.) Forman.
21	กำแพงเจ็ดชั้น/ตาไก่	<i>Salacia chinensis</i> L.
22	กำจัด / หมาหมาด	<i>Zanthoylum limonella</i> Alston.
23	กอมขม / คิงคันทัน	<i>Picrasma javanica</i> Blume.
24	ก่อหัวหมู	<i>Lithocarpus sootepensis</i>
25	กำจาย / หนามแดง	<i>Caesalpinia digyna</i> Rottel.
26	กะเม็ง / คะเม็ง	<i>Eclipta prostrata</i> Linn.
27	กำพี้	<i>Dalbergia ovata</i> Graham.
28	กาสำปอกใหญ่ / เกล็ดลิ้นใหญ่	<i>Phyllodium longipes</i> (Craib.) Schindl.
29	กันครก	<i>Polyalthia debilis</i> (Pierre) Finet et. Gagnep.
30	เกว้า / เขว้า / กว้าว	<i>Adina cordifolia</i> Hook.f.

ตารางที่ 1 ชนิดของพรรณไม้บริเวณพื้นที่สำรวจเขื่อนอุบลรัตน์

(ต่อ)

ลำดับ	ชนิดพรรณไม้	ชื่อวิทยาศาสตร์
31	กำแพงเจ็ดชั้น / หลุมนก	<i>Salacia chinensis</i> Linny.
32	กำลังช้างสาร	<i>Pithecellobium tenue</i> Craib.
33	กำลังเสือโคร่ง	<i>Betula alnoides</i> Buth Ham.
34	ไกรทอง / แก่นแดง	<i>Erythroxylum cuneatum</i> Kurz.
35	ไก่อ้น / จั่วเลีย	<i>Capparis flavicans</i> Kurz.
36	ขมิ้นเครือ / ขมิ้นฤๅษี	<i>Combretum extensum</i>
37	เขยตาย / น้ำข้าว	<i>Glycosmis pentaphylla</i> (Retz.) DC.
38	ข่อย / ส้มพอ	<i>Streblus asper</i> Lour.
39	ขี้ดมอน	<i>Sida acuta</i> Burm.F.
40	ขี้หนอน	<i>Zollingeria dongnaiensis</i> Pierre.
41	ขี้ฮั่น	<i>Helicteres lanata</i> (Teysm. & Binn.) Kurz
42	ขี้ตุน / เขากิน้อย	<i>Helicteres obuse</i> Well., <i>H. angustifolia</i> Linn
43	ขี้กาขาว	<i>Trichosanthes cordata</i> Roxb.
44	ขี้กาแดง	<i>Gymnopetalum integrifolium</i> Kurz.
45	แข่งกวาง	<i>Wendlandia tinctoria</i> (Roxb.) DC.spp.Tinctoria.
46	เข็มป่า	<i>Ixora cibdela</i> Craib.
47	ข้าวเย็นเหนือ/ ค้อนกระแต	<i>Prema herbacea</i> Roxb.
48	ชันทองพญาบาท/หมากลูกไล่	<i>Suregada multiflorum</i> (Juss.) Baill.
49	ข้าวเม่า	<i>Antidesma velutinosum</i> Blume.
50	ขาเปี้ย	<i>Hymenopyramis parvifolia</i> Moldenke.
51	ขี้มอด/แก่นเล้า	<i>Grenia eriocarpa</i> Juss.
52	ไข่น้ำ/ค้ำมอกหลวง	<i>Vitex glabrata</i> R.B r.
53	ขว้าว/กว้าว	<i>Haldina cordifolia</i> (Roxb.) Ridsdale
54	คามป่า	<i>Indigofera galegoides</i> DC.
55	แคทราย/แคแดง	<i>Sterteropernum neurathum</i> Kurz
56	คนทา / สีสัน	<i>Harrisonia perforata</i> (Blanco) Merr.
57	ครอบฟันสี / ขี้ดมอน	<i>Abutilon indicum</i> G.Don., (L.) Sweet.
58	คอแลน/บักแงว	<i>Nephelium hypoleucum</i> Kurz
59	จิ้งป่า / นุ่นป่า/จิ้งผา	<i>Bombax insigne</i> Wall
60	จันทน์ขาว / จัน	<i>Diospyros decandra</i> Lour.

ตารางที่ 1 ชนิดของพรรณไม้บริเวณพื้นที่สำรวจเขื่อนอุบลรัตน์

(ต่อ)

ลำดับ	ชนิดพรรณไม้	ชื่อวิทยาศาสตร์
61	จันทน์กะพ้อ	<i>Vatica diospyrodies</i> Syming.
62	ชะมวง/ส้มโมง	<i>Garcinia cowa</i> Roxb. ex DC.
63	ชิงช้า / ชายชู	<i>Capparis micracantha</i> DC.
64	ข้าฝักหวาน/ฝักหวานเมา	<i>Urobotrya siamensis</i> Hiepko
65	ชิงช้าชาลี / เครือหางหนู	<i>Tinospora crispa</i> (L.) Miers ex Hook.f.
66	ช้างน้ำ	<i>Ochna integerrima</i> (Lour.) Merr.
67	ช้อยนางรำ	<i>Desmodium gyrans</i> .
68	ชะมด/หัสตุณไทย	<i>Clausena excavata</i> Burm.f.
69	ชิงชัน	<i>Dalbergia oliveri</i> Gamble .
70	ชิงช้าชาลี/หางหนู	<i>Tinospora baenzigeri</i> Forman.
71	ชงโค/ส้มเสี้ยว	<i>Bauhinia purpurea</i> L.
72	ค้างหมากแป้น/น้ำใจใคร่/นางชง	<i>Olex psittacorum</i> (Willd.) vahl
73	ทองหมอง/จิกเขา	<i>Barringtonia pedicelata</i> Ridl.
74	ดีหมี	<i>Cleidion spiciflorum</i> (Burm.f) Merr.
75	ลูกอิ่ง/ กระลูกอิ่ง	<i>Dendrobium lanceolatum</i> (Dunn.)Schindl.
76	แดง	<i>Xylia xylocarpa</i> Taub.
77	ตะแบกเลือด	<i>Terminalia corticosa</i> Pierre ex Laness.
78	ตะแบกนา	<i>Lagerstroemia floribunda</i> Jack.
79	ตะแบกเกรียบ	<i>Lagerstroemia cochinchinensis</i> var. ovalifolia
80	ตะแบก	<i>Lagerstroemia calyculata</i> .
81	ตูบหมูป	<i>Kadsura rotunda</i> Linn.
82	ตะไคร้ต้น/ตะไคร้บก	<i>Ormosia robusta</i> Baker.
83	ตะโกนา	<i>Diospyros rhodocalyx</i> Kurz
84	ตีนนก / ซีมอด	<i>Terminalia calamansania</i> (Blanco)Rolf
85	ตะคร้อ	<i>Schleichera oleosa</i> (Lour.) Oken
86	ตาไก่ / ขอบกระดิ่ง	<i>Salacia prinoides</i> A.DC.
87	ตากวาง / ตากวง	<i>Salacia verrucosa</i> Wight.
88	ตานกรวด/คิรีนกรวด/คำลอก	<i>Ellipanthus tomentosus</i> Kurz.
89	คิ้วแดง/คิ้วขน/แต้ว	<i>Cratoxylum formosum</i> (Jack.) Dyer subsp. <i>Pruniflorum</i> Gogel.
90	ตีนตั่ง	<i>Calycopteris Floribunda</i> Lamk.

ตารางที่ 1 ชนิดของพรรณไม้บริเวณพื้นที่สำรวจเขื่อนอุบลรัตน์

(ต่อ)

ลำดับ	ชนิดพรรณไม้	ชื่อวิทยาศาสตร์
91	ดินตั่งพุ่ม/ผีพวนน้อย	<i>Uvaria rufa</i> Blume.
92	คูนกา / เบื่อแสง	<i>Stychnos nux-vomica</i> L.
93	คิ้วเกลี้ยง	<i>Cartoxylum choichinchinense</i> (Lour.) Blume
94	เต็ง	<i>Shorea obtusa</i> Wall. Ex. Blume.
95	ไช้หิน/ตองหมอง	<i>Droogmansia godefroyana</i> (Kuntze) Schindl
96	เถาคัน /เถาคันขาว	<i>Parthenocissus quinquefolia</i> Planch.
97	เถาไส้ไก่	<i>Melodinus cochinchinensis</i> (Lour.) Merr.
98	บอนเต่า	<i>Hapaline benthamiana</i> Schott
99	ทองพันชั่ง / หญ้ามันไก่	<i>Rhinacanthus nasutus</i> (L.) Kurz.
100	นางนูน/ผักสาบ/นางนูน	<i>Adenia viridiflora</i> Craib
101	นางแย้ม / ส้านใหญ่	<i>Volkameria fragrans</i> Vent.
102	เนระพูสีไทย / ค้างคาวดำ, ดิปลาดอน	<i>Tacca chantrieri</i> Andre.
103	น้านมราชสีห์	<i>Euphorbia hirta</i> Linn.
104	ปรง	<i>Cycas siamensis</i> Miq.
105	ปอแดง/ปอขนุน	<i>Sterculia guttata</i> Roxb
106	ปอพราน/ป่านป่า	<i>Grewia abutilifolia</i> Vent.ex. Juss
107	ปอทะเล/ปอต่อม/หูเสือ	<i>Hibiscus tiliaceus</i> Linn.
108	ประคู้	<i>Pterocarpus macrocarpus</i> .
109	ปลาไหลเผือก	<i>Eurycoma longifolia</i> Jack.
110	ปอเต่าให้	<i>Enklaiea siamensis</i> (Kurz) Nervling
111	ผ้าห้าย/ขี้จันทอน	<i>Callicarpa candicans</i> (Burm.f.) Hochr.
112	ผักหวานป่า	<i>Melientha suavis</i> Pierre
113	ผักโขมหิน	<i>Trianthema portulacastrum</i> Linn.
114	พยูง	<i>Dalbergia cochinchinensis</i> Pierre.
115	พุดผา/ข่อยหิน	<i>Gardenia collinsae</i> Craib.
116	โปกพาย/ค้างหมากเห็บ	<i>Pachygone dasycarpa</i> Kurz
117	พญูช้าง	<i>Scindapsus officinalis</i> Schott.
118	โพธิ์ไซ	<i>Ficus calcicola</i> Corner.
119	พลับพลึงขาว	<i>Crinum asiaticum</i> Linn.
120	เพี้ยฟาน/ดิหมี	<i>Allophylus cobbe</i> (L.) Raesuch

ตารางที่ 1 ชนิดของพรรณไม้บริเวณพื้นที่สำรวจเขื่อนอุบลรัตน์

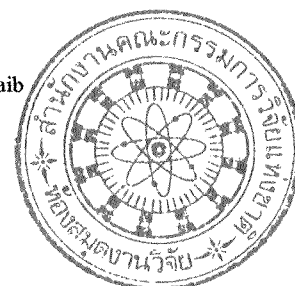
(ต่อ)

ลำดับ	ชนิดพรรณไม้	ชื่อวิทยาศาสตร์
121	พฤษ์/อีทิก/จำขาม	<i>Albizialebback</i> (L.) Benth
122	พันชาด	<i>Erythrophleum succirubrum</i> Gagnep.
123	มะกอกเกลื่อน	<i>Canarium suburatum</i> Guill.
124	มะขามป้อม	<i>Phyllanthus emblica</i> Linn.
125	มะค่าแต้	<i>Sindora siamensis teijsm.ex</i> Miq.var.siamensis
126	มะเฒ่า	<i>Antidesma montanum</i> . Bl.
127	มะม่วงหาวแมงวัน	<i>Buchanania lanzan</i> Spreng.
128	มะพอก	<i>Perinaria anamensis</i> Hance
129	มาดกา/มะกา	<i>Bridelia ovata</i> Decne.
130	มะกล่ำตาหนู	<i>Abrus precatorius</i> Linn.
131	มะขามเครือ	<i>Rourea stenopetala</i> (Griff.) Schellenb
132	มะเกลือ	<i>Diospyros mollis</i> Griff .
133	มะตูม	<i>Aegle marmelos</i> (Linn.) Corr.
134	โมกหลวง	<i>Horarrhena pubescens</i> Wall.ex G.Don.
135	มันเทียน	<i>Dioscorea myriantha</i> Kunth
136	โมกเครือ/ไผ่ตัน	<i>Agonosma marginata</i> (Roxb.) G.Don
137	ยางนา/ยางกุ้ง	<i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb.
138	ยางเหียง	<i>Dipterocarpus obtusifolius</i> Teijsm.ex.Miq.
139	ย่านลิเภาใหญ่	<i>Lygodium flexuosum</i> Sw.
140	ยอป่า	<i>Morinda elliptica</i> Ridl.
141	รักใหญ่/รักน้ำเกลี้ยง	<i>Melanorrhoea usitata</i> Wall.
142	รัง	<i>Shorea siamensis</i> Miq.
143	รอกฟ้า / เชือก / รังแร้ง	<i>Terminalia alata</i> Heyne ex. Roth
144	ระงับพิษ / ดับพิษ	<i>Breynia glauca</i> Craib.
145	รางจืดดอกขาว / จิงจ้อ	<i>Thunbergia fragrans</i> Roxb.
146	มะดีควาย / ราชดัด	<i>Brucea javanica</i> (Linn.) Merr.
147	รังแร้ง/แครกฟ้า	<i>Heterophragma sulfureum</i> Kurz.
148	ลูกไผ่/มะขามป้อมดิน	<i>phyllanthus amarus</i> Schum & Thonn.
149	ละหุ่ง	<i>Ricinus communis</i> Linn.
150	เล็บเหยี่ยว / บักเล้าแมว	<i>Ziziphus oenoplia</i> (L.) Mill.

ตารางที่ 1 ชนิดของพรรณไม้บริเวณพื้นที่สำรวจเขื่อนอุบลรัตน์

(ต่อ)

ลำดับ	ชนิดพรรณไม้	ชื่อวิทยาศาสตร์
151	ลอมคอม	<i>Microcos tomentosa</i> Sm.
152	โลดทรงแดง/นางแซ่	<i>Trigonostemon reidioides</i> (kurz) Craib
153	ว่านมหากาฬ	<i>Gynura hispada</i> thwaites.
154	สนุ่น / ไก่นุ่น	<i>Salix tetrasperma</i> Roxb.
155	แสลงใจ / ตูมกาแดง	<i>Strychnos nux-vomica</i> Linn.
156	สลักดำ	<i>Diospyros ferrea</i> (Willd.) Bakh. var. Ferrea
157	สาบเสือ	<i>Chromolaena odorata</i> (L.) King et Robins.
158	สาธร/สาทอน	<i>Millettia leucantha</i> Kurz.var. leucantha
159	สมอไทย /สมออัพยา	<i>Terminalia chebula</i> Retz.
160	ส้มกบ / พายป่า	<i>Hibiscus surattensis</i> Linn.
161	เสม็ดขาว	<i>Melaleuca leucadendra</i> Linn.
162	ส้มทม	<i>Aganonerion polymorphum</i> Pierre ex Spire.
163	ส้มกบ/อุโลก	<i>Hymenodictyon orixense</i> (Roxb.) Mabb.
164	สมอไทย	<i>Terminalia chebula</i> Retz. Var.chebula
165	สมอพิเภก/สมอพุ่ม	<i>Terminalia bellica</i> (caertn.)Roxb
166	สะเดาช้าง	<i>Acrocarpus fraxinifolius</i> Wight et Arn.
167	ส้มสันดาน/ ออบแอบ	<i>Cissus hastata</i> Miq.
168	ส้มกุ้ง/จิ้มอด	<i>Ampelociscus martinii</i> Planch.
169	ส้มเสี้ยว	<i>Bauhinia acuminate</i> Linn.
170	หญ้าเพ็ก/ไผ่เพ็ก	<i>Arundinaria pusilla</i> .
171	หญ้าไต้ใบ/ไฟเดือนห้า	<i>Phyllanthus urinaria</i> Linn.
172	เลียบ/ผักเหือด	<i>Ficus lacor</i> Buch.
173	สะแบง	<i>Dipterocarpus intricatus</i> Dyer.
174	เสม็ดขุน/หว่าขาว	<i>Eugenia spicata</i> Lamk.
175	สังกรณี	<i>Barleria strigosa</i> Willd.
176	เสลาเปลือกลีหนา	<i>Lagerstroemia villosa</i> Wall. ex Kurz.
177	सानใหญ่	<i>Dillenia obovata</i> (Bl.) Hoogl.
178	หนอนตายหยากใหญ่	<i>Stemona collinsae</i> Craib.
179	หนอนตายหยากเล็ก	<i>Stemona tuberosa</i> Lour.
180	หนามแดง	<i>Carissa carandas</i> Linn.

ตารางที่ 1 ชนิดของพรรณไม้บริเวณพื้นที่สำรวจเขื่อนอุบลรัตน์

(ต่อ)

ลำดับ	ชนิดพรรณไม้	ชื่อวิทยาศาสตร์
181	หญ้าตีนนก	<i>Eleusine indica</i> Gaertn.
182	หญ้าพันงูแดง	<i>Cyathula prostrata</i> (Linn.) Bl.
183	หนามไก่/เหงัวช้าง/ จั่วเลีย	<i>Capparis flavicans</i> Kurz
184	หมากเบ็น/ตะขบป่า/ตะขบควาย	<i>flacourtia indica</i> (Burm.f.) Merr.
185	หลังดำ/ตะโกพนม	<i>Diospyros castanea</i> Fletcher.
186	หวานตูปหมูป/หวานหวานอน	<i>Kaempferia rotunda</i> Linn.
187	หมาขี้/ตำแย	<i>Mucuna pruriens</i> (L.) DC.
188	หมักม้อ/หมากหม้อ	<i>Rothmannia wittii</i> (Craib) Bremek
189	เหมือดคอย/เหมือดคน	<i>Symphocos</i> sp.
190	อีลอก/บุกเขา	<i>Amorphophallus</i> spp., <i>Arisaema</i> spp.
191	อัญชัญป่า	<i>Clerodendrum serratum</i> (Linn) Moon.
192	อุ้นป่า	<i>Viburnum inopinatum</i> craib.
193	แซดกวาง/ด๊ับเต้าตัน	<i>Diospyros ehretioides</i> Wall. ex. G. Don.
194	อะราง	<i>Peltophorum dasyrachis</i> (Miq.) Kurz.

สำหรับความแตกต่างของพรรณไม้ ในแต่ละ โซนทั้ง 3 โซน ผลของการศึกษาแสดงในตารางที่ 2 ถึง ตารางที่ 4

ตารางที่ 2 ชนิดของพรรณไม้บริเวณพื้นที่สำรวจในโซนที่ 1

ชนิดพรรณไม้	จำนวน (ต้น)	ร้อยละของชนิดต้นไม้ที่พบ
รักใหญ่	236	38.44
ประดู่	90	14.66
ขาเป็ย	25	4.07
ไทรกาน	10	1.63
โมกป่า	16	2.61
ก้านโอง	17	2.77
ส้มลม	26	4.23
ยางเหียง	15	2.44
ไผ่น้ำ	20	3.26
ตีนนก	16	2.61
พยูง	12	1.95
รัง	18	2.93
กระเจียว	26	4.23
กระบก	10	1.63
ขี้ตุน	8	1.30
จิก	8	1.30
มะกอกเกลื้อน	8	1.30
กอกกั้น	3	0.49
ชิงชัน	3	0.49
สารภ	3	0.49
ส้มกบ/อุโลก	3	0.49
มะค่าแต้	7	1.14
ตานกกรด	7	1.14
กระโดน	6	0.98
รังหนาม	4	0.65
เรียง	2	0.33
พันชาด	1	0.16
เขวา	3	0.49
มะม่วงหาวแมงวัน	1	0.16
ช้างน้ำว	1	0.16
เต็ง	3	0.49
มาดกา	1	0.16
ตะไคร้ต้น	1	0.16
กาสะลอง/ปีป	1	0.16
จิวป่า/จิวพา	1	0.16

ตารางที่ 2 ชนิดของพรรณไม้บริเวณพื้นที่สำรวจใน โชนที่ 1 (ต่อ)

ชนิดพรรณไม้	จำนวน (ต้น)	ร้อยละของชนิดต้นไม้ที่พบ
แฮคกวาง/ตับเต่าต้น	1	0.16
อีเม้ง	1	0.16
รวม	614	100.00

ตารางที่ 3 ชนิดของพรรณไม้บริเวณพื้นที่สำรวจใน โชนที่ 2

ชนิดพรรณไม้	จำนวน (ต้น)	ร้อยละของชนิดต้นไม้ที่พบ
รักใหญ่	160	36.20
ยางเหียง	80	18.10
เต็ง	45	10.18
ปลาไหลเผือกตัวผู้	20	4.52
อะราง	16	3.62
แดง	15	3.39
กระบก	14	3.17
ประดู่	14	3.17
ตีนตั้ง	12	2.71
กอกก้น	6	1.36
แสง	6	1.36
พินชาด	5	1.13
ขอป่า	4	0.90
ชิงชัน	3	0.68
ไข่น้ำ	3	0.68
กระทุ่มบก	3	0.68
คิ้ว	3	0.68
สาธร	3	0.68
ตานกรวด	3	0.68
มะคอก	3	0.68
หม้อ	2	0.45
ฝรั่งป่า	2	0.45
โศดพรรณงแดง	2	0.45
เล็บเจือก	2	0.45
ก้นครก/กล้วยเตา	1	0.23
พินเลื้อย	1	0.23
ก้านของ/ค้อนกลอง	1	0.23
ชะมวง	1	0.23

ตารางที่ 3 ชนิดของพรรณไม้บริเวณพื้นที่สำรวจใน โซนที่ 2 (ต่อ)

ชนิดพรรณไม้	จำนวน (ต้น)	ร้อยละของชนิดต้นไม้ที่พบ
เหลื่อม	1	0.23
ทอก	1	0.23
ทองหมอง/ตางหมอง	1	0.23
มะกล่ำดาหนุ	1	0.23
ยางแดง	1	0.23
ประดู่แขนอ่อน	1	0.23
รัง	1	0.23
กรูง	1	0.23
ตะแบกเลือด	1	0.23
ขาเป็ย	1	0.23
แก่นเฒ่า/แอนแสง	1	0.23
มะค่าแต้	1	0.23
รวม	442	100.00

ตารางที่ 4 ชนิดของพรรณไม้บริเวณพื้นที่สำรวจใน โซนที่ 3

ชนิดพรรณไม้	จำนวน (ต้น)	ร้อยละของชนิดต้นไม้ที่พบ
รักใหญ่	210	16.72
รัง	186	14.81
ยางเหียง	125	9.95
ประดู่	98	7.80
ติ้ว	86	6.85
เต็ง	56	4.46
แดง	54	4.30
ตะแบกเลือด	46	3.66
กอกกัน/อ้อยช้าง	44	3.50
ตานกกรด	42	3.34
กระบก	40	3.18
ส้มลม	40	3.18
เหมือดแอ่	38	3.03
สาบเสือ	36	2.87
ยอป่า	26	2.07
จืดป่า	24	1.91
สาธร	20	1.59
มะม่วงหาวแมงวัน	18	1.43

ตารางที่ 4 ชนิดของพรรณไม้บริเวณพื้นที่สำรวจในโซนที่ 3 (ต่อ)

ชนิดพรรณไม้	จำนวน (ต้น)	ร้อยละของชนิดต้นไม้ที่พบ
ช้างน้ำว	12	0.96
หมักม่อ/หมากหม้อ	4	0.32
เหลื่อม	4	0.32
หนามแดง	4	0.32
มะค่าแต้	4	0.32
กระถินเทพา	3	0.24
ชิงชัน	3	0.24
ชะมวง	3	0.24
ตีนตั่งป่า	3	0.24
ตะคร้อ	2	0.16
ขี้มอด/แก่นถั่ว	2	0.16
โศคนางแดง/นางแซ่ง	2	0.16
มาดกา/มะกา	2	0.16
พันชวด	2	0.16
ตีนนก	2	0.16
สลักคำ	2	0.16
กระทุ่มบก	1	0.08
มะขามป้อม	1	0.08
กระโดน	1	0.08
หว้า	1	0.08
ปรง	1	0.08
ตะโกนา	1	0.08
แคทราย	1	0.08
รังหนาม	1	0.08
ข้าวเย็นเหนือ	1	0.08
มะกล่ำตาหนู	1	0.08
มะพลับคง/ดัดเต้าคั่น	1	0.08
ข้าวเย็นเหนือ	1	0.08
ลอมคอม	1	0.08
รวม	1256	100.00

จากตารางที่ 2 ถึงตารางที่ 4 พบว่า

โซนที่ 1 ต้นไม้เด่นที่พบจำนวนมาก ได้แก่ รักใหญ่ ประดู่ ขาเป็ย ไทรกาบ ยางเหียง ไข่เน่า ตีนนก พยุง เป็นต้น

โซนที่ 2 ต้นไม้เด่นที่พบจำนวนมาก ได้แก่ รักใหญ่ ยางเหียง เต็ง แดง ปลาไหลเผือก กระบก นนทรี ประดู่ ตีนตั่ง เป็นต้น

โซนที่ 3 ต้นไม้เด่นที่พบจำนวนมาก ได้แก่ รักใหญ่ รัง ยางเหียง ประดู่ คิ้ว เต็ง แดง ตะแบกเลือด กอกกัน คานกกระด กระบก เป็นต้น

โดยทั้ง 3 โซน จะพบหญ้าเพ็กและสาบเสือ เป็นจำนวนมาก

เมื่อจำแนกประเภทของไม้ขนาดใหญ่ ไม้กลาง และ ไม้เล็ก ในแต่ละโซน พบจำนวนที่แตกต่างกันไป ดังแสดงในตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 จำแนกขนาดของต้นไม้ในแต่ละโซน

ขนาดต้นไม้	จำนวนต้นไม้ (ต้น)	ร้อยละของจำนวนต้นไม้ในพื้นที่สำรวจ
โซนที่ 1		
ไม้ใหญ่	550	89.6
ไม้กลาง	17	2.8
ไม้เล็ก	47	7.7
รวม	614	100.0
โซนที่ 2		
ไม้ใหญ่	383	86.7
ไม้กลาง	19	4.3
ไม้เล็ก	40	9.0
รวม	442	100.0
โซนที่ 3		
ไม้ใหญ่	1,102	87.7
ไม้กลาง	71	5.7
ไม้เล็ก	83	6.6
รวม	1,256	100.0

พินเลื่อย(ท่าควายค้อน)

ระงับพิษ

ช้างกลอย(กลอยจืด)

กันครก(กั้วยเต่า)

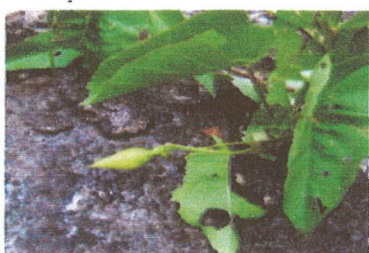
กระเจียวขาว

ชาด(ยางเหียง)

ปลาไหลเผือก

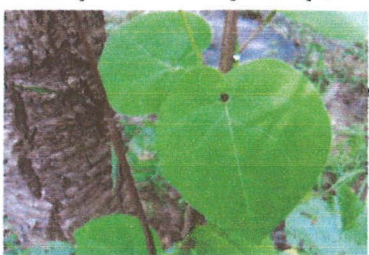
ผักนึ่งกระเช้า(ผักนึ่งกระบุง)

อีลือก

ชีคิน

เขาคอน

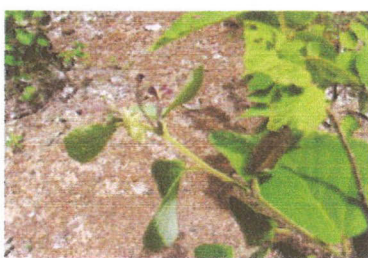
พญูช้าง

ดินนก

มะเฝ้าคง(ข้าวเฝ้าสร้อย)

จีคูน

ภาพที่ 5. พรรณไม้ที่พบในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ เขื่อนอุบลรัตน์

บอนเต่า

ดูกลไธ(ขันทองพยามาพ)

หน้อยหน่าย(หางหมาจิ้งจอก)

สังกรณี(เกตุคหอย)

ส้มลม

กลิ้งกลางดง(อีลุมปู่เป่า)

ตานกรวด(คำลอก)

ขี้กานแดง

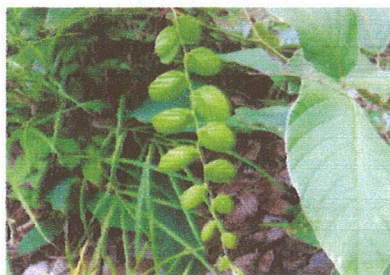
หญ้าขจรจบ

ยอป่า

สะแบง

เกตุคปลาอ่อน

หมากตะวัน

ทองหมอง(ตางหมอง)

ปลวกข้าว(เปาะแปะ)

ภาพที่ 5. พรรณไม้ที่พบในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ เขื่อนอุบลรัตน์ (ต่อ)

หนอนตาย

ปีกไก่ดำ

มันฮีบ(มันเสา)

ระมัดน้อย(หัตถคุณไท)

ตัวเกลี้ยง

ถั่วระป่า(แปลบ)

หมากข้าวสาร

ตะไคร้ดิน

กระเจียวแดง

ออบแอบ(ส้มถันคาน)

สาทอน

จิงแดง

หนามแดง

มะกอก

ว่านมหากาฬ(ว่านหัวนม)

ภาพที่5.พรรณไม้ที่พบในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯเขื่อนอุบลรัตน์ (ต่อ)

โกลดพระนางแดง(นางแข่ง,พญารากเดียว)

ถั่วแระคัน(หมากทองปู่)

สลัดดำ

ไกรทอง(หนูไฮ)

ควั่นนม

ส้มสันดาน(ออบแอบ)

ขั้ดมอนแดง

หน้าแมว

ขั้ดมอน

ดินต่งพุ่ม

แครกฟ้า(รังแร้ง)

จั่วเลีย

มะกาพุ่ม

ตะแบก

ลูกใต้ใบ

ภาพที่5.พรรณไม้ที่พบในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯเขื่อนอุบลรัตน์ (ต่อ)

กะมอบ(เสิดาโคก,เสิดาป่า)

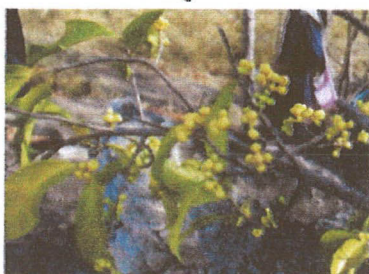
ปอหนู

รักใหญ่(รักน้ำเกลี้ยง)

ชะมวง(ส้มโมง)

เหมือด

หว้าขาว(หว้ากลีบ,เสม็ดขุน)

ช้างน้ำว(กระแจะ)

กอกกัน(อ้อยช้าง)

หนอนตายหยากใหญ่

ข้าวเย็นเหนือ(ชาหัวข้อ)

บาชาด(อีและ)

ชิงช้าชาติ

ประดู่

คอแลน(กรวยป่า)

โกทา

ภาพที่ 5.พรรณไม้ที่พบในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯเขื่อนอุบลรัตน์ (ต่อ)

มะขามป้อม

สามสิบกลีบ

กำฟ้า

เกตุผลาซ่อน

หมากดาโต้(ก้านพวงเก้าชั้น)

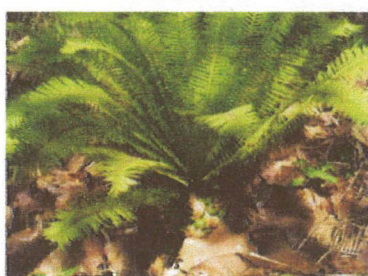
กระโดน

เขียง

ทุบหมอบ

ประป่า

หัวค้อนกลอง(หัวก่องข้าว)

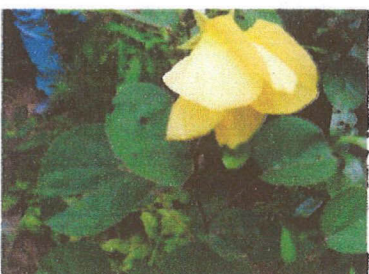
ผักหวาน

น้านมราชสีห์

พลับพลึง

หูเสือ(ปอหูเสือ)

กระยอม

ภาพที่ 5. พรรณไม้ที่พบในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ เขื่อนอุบลรัตน์

(ต่อ)

ไข่เน่า(คัมภีร์หลวง)

ด้วงส้ม

หมักหม้อ

เถาไส้ไก่

ไทร

มะหวด

มะหวด

ขัดมอน

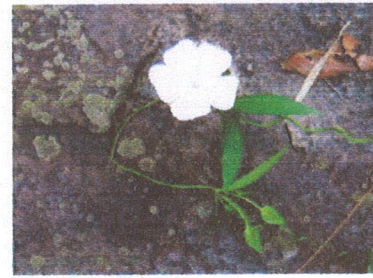
มะตูม

อุ้นป่า

เกล็ดหอย

รางจืดดอกขาว

ช้อยนางรำ

แก่นแหว

จีหนู(ร่มปิด)

ภาพที่ 5. พรรณไม้ที่พบในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ เขื่อนอุบลรัตน์ (ต่อ)

มันเทียน(มันนก)

อัญชัญป่า

เล็บเจือก

พยูง

ไผ่เต่า

กก

เหมือดหอม

มะกล่ำตาหนู

เล็บ(ผักเหือด)

ครอบฟันสี(กันจ้ำ)

จีอั้น

แคขาว

จีกาขาว(แดงหนู)

ปอแดง(ปอขนุน)

เหมือดส้ม(เหมือดคอย)

ภาพที่5.พรรณไม้ที่พบในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯเขื่อนอุบลรัตน์ (ต่อ)

พญากษ (อีทิก)

กระเจียน (ไซเคิน)

ส้มกุ้ง (จัมอด)

ส้าน

แสดกวาง

เถียง

อินทผาลัม

หิงหอย

หมากดุก

ตะแบกนา

ค้างหมากเห็บ

เกล้ง (หมากเค็ง)

โมกหลวง

มะหาด

เล็บเหยี่ยว

ภาพที่ 5. พรรณไม้ที่พบในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ เขื่อนอุบลรัตน์ (ต่อ)

เกล็ดคลื่น

พังงู(พังงู)

ตีหมี่/เพี้ยฟาน

เถาส้มพันธุ์/เถาสันพัน

ขี้หนู

ก่อแพะ

มะเมาะขน

ก่อขี้หนู

เขว้า(กว้าว)

หมามุ่ย

เอ็นหม่อน

แข้งกวาง

ไทรกาบ

ฉูด

ตาลหม่อน/นางหวาน

ภาพที่ 5. พรรณไม้ที่พบในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ เขื่อนอุบลรัตน์ (ต่อ)

สรุปและวิจารณ์ (CONCLOUSION AND DISCUSSION)

การสำรวจสภาพพื้นที่ ภูมิประเทศ และการเปลี่ยนแปลงของสภาพป่าของแต่ละฤดูในบริเวณโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขื่อนอุบลรัตน์ เพื่อศึกษาสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพดิน สภาพของป่า สภาพต้นไม้ และ ความเปลี่ยนแปลงของสภาพป่า ระหว่างเดือนตุลาคม 2551 ถึงเดือนกันยายน 2552 ร่วมกับประชาชนในพื้นที่และจากการสัมภาษณ์หมอยาสมุนไพรชาวบ้าน ที่รู้จักประโยชน์และพรรณพืช พบว่าสภาพภูมิอากาศบริเวณเขื่อนอุบลรัตน์ แบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูฝน ฤดูร้อน และฤดูหนาว

1. ฤดูร้อน ระหว่างเดือนมีนาคม-เดือนพฤษภาคม อุณหภูมิเฉลี่ยจะร้อนจัดในเดือนเมษายน
2. ฤดูหนาว ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-เดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดในเดือนมกราคม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากร่องความกดอากาศสูงทางตอนใต้ของประเทศจีน
3. ฤดูฝน ระหว่างเดือนมิถุนายน-เดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนจะตกมากช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคม

สภาพพื้นที่โดยทั่วไป มีลักษณะฐานเป็นเทือกเขาหินทราย ปกคลุมไปด้วยป่าเต็งรังโดยมีป่าเบญจพรรณ ป่าทุ่งหญ้า ขึ้นกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในบางพื้นที่ มีสภาพเป็นป่าดิบแล้งที่สมบูรณ์จัดเป็นป่าดงน้ำ ลำธารที่ไหลลงสู่เขื่อนอุบลรัตน์ และยังเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารสำคัญหลายสาย เช่น ลำน้ำพอง ลำน้ำเชิญ ลำน้ำชี เป็นต้น บริเวณนี้ยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าและแหล่งพรรณไม้มีค่ารวมถึงสมุนไพรที่สำคัญของอุทยานอีกด้วย จากนั้นนำมาศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรายละเอียดของพืชแต่ละชนิด พบพรรณไม้จำนวน 223 ชนิด เช่น ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้ใหญ่ อย่างเหียง กระบก แดง มะพอก คิ้ว ประดู่ ตะแบกเลือด กอกกัน ตานกรวด ขาเปี้ย ไทรกาบ ไข่เน่า ดินนกก พยุง ไม้พื้นล่างจำพวก ปรงป่า เถาวัลย์ ไม้หนามชนิดต่าง ๆ รวมทั้งสมุนไพรนานาพันธุ์อีกมากมาย และจากการสังเกต การเปลี่ยนแปลงของสภาพป่าในการสำรวจทั้ง 3 ฤดู พบว่า สภาพป่าโดยทั่วไปไม่แตกต่างกันมากนักในเส้นทางสำรวจที่ 1 และ 2 ยกเว้น เส้นทางสำรวจที่ 3 ในฤดูร้อนจะมีร่องรอยการเผาไหม้ของไฟฟ้า ซึ่งทำให้ต้น ไม้ขนาดเล็กและกล้าไม้ที่พบมีจำนวนน้อยมาก

การสำรวจครั้งนี้ คณะผู้วิจัยทั้งหมดไม่มีผู้มีความรู้อย่างแท้จริงในเรื่องเกี่ยวกับอนุกรมวิธานของพืช ดังนั้นจึงไม่สามารถจำแนกชนิดของพืชได้ทั้งหมดการจำแนกพืชแต่ละชนิดอาศัยเพียงการสัมภาษณ์หมอยาสมุนไพรและประชาชนในพื้นที่ ประกอบกับการเทียบจากเอกสารทางวิชาการ ต่างๆ เท่านั้น ดังนั้นโครงการในลักษณะนี้จึงควรมีผู้ที่เชี่ยวชาญและมีนักอนุกรมวิธานพืชเข้าร่วมเป็นคณะผู้วิจัยด้วย